Luktvädd – igen!

Kjell-Arne Olsson

Sensommaren 2008 inventerade jag luktvädd *Scabiosa canescens* i Åhus och Rinkaby socknar. Denna undersökning finns redovisad i Botaniska Notiser 141: 3–4. I år har jag tillsammans med Floravårdsgruppen i Kristianstad fortsatt att inventera luktvädd genom att besöka alla lokaler i Kristianstads kommun som arten uppgivits ifrån under inventeringen för Projekt Skånes Flora 1989–2005. Som framgår av karta 1 och 2 har luktvädd blivit återfunnen på de flesta lokalerna.

Nya lokaler

A. På en välbetad, torr kulle invid havet strax norr om Landön finns en liten lokal för luktvädd. Här är den påfallande småvuxen med blommande stänglar som är blott 3–5 cm höga. På väg för ett återbesök på denna lokal upptäckes på samma naturbetesmark ytterligare ett litet bestånd av luktvädd, men nu några hundratal meter åt sydväst. Betesmarken är hårt betad så det är inte omöjligt att ytterligare förekomster kan gömma sig i området.

B och C. Efter fjorårets inventering av luktvädd trodde jag knappast att det skull gå att finna fler lokaler för luktvädd i Åhus. Men visst, i ruffen på golfbanan fann jag i år flera rikblommiga förekomster som helt undgått min uppmärksamhet tidigare. Jag har besökt området ett flertal gånger tidigare men då tidigare på växtsäsongen i jakt på sandnejlika *Dianthus arenarius* och trubbstarr *Carex obtusata*.

D. Om man vill hitta en ny lokal för luktvädd är det inte så dumt att ha en nyinflyttad dotter i Degeberga. I den branta slänten strax utanför familjens tomt växer några 10-tal rikblommiga tuvor av luktvädd. Denna nya lokal ligger inte så långt från ett par tidigare kända förekomster längre norrut.

E. Luktvädd är uppgiven 500 m NNV Nytorp i Vittskövle på 1960-talet. På väg för att kolla upp denna uppgift såg jag det lysa blått i vägkanten. Det visade sig mycket riktigt vara luktvädd som växer i spridda bestånd utmed grusvägrenen. Här växer den även tillsammans med sin nära släkting fältvädd *Scabiosa columbaria*. Någon luktvädd på den urspungliga 60-tals lokalen kunde jag aldrig finna.

F. Ett spontanstopp vid en naturbetesmark med en ättehög väster om Everöd förde tur med sig. Intill högen finns ett litet bestånd med luktvädd, här liksom vid Landön slående lågvuxna.

Figur 1. Ett vackert blommande bestånd av luktvädd *Scabiosa canescens.* Foto – Torgny Roosvall.

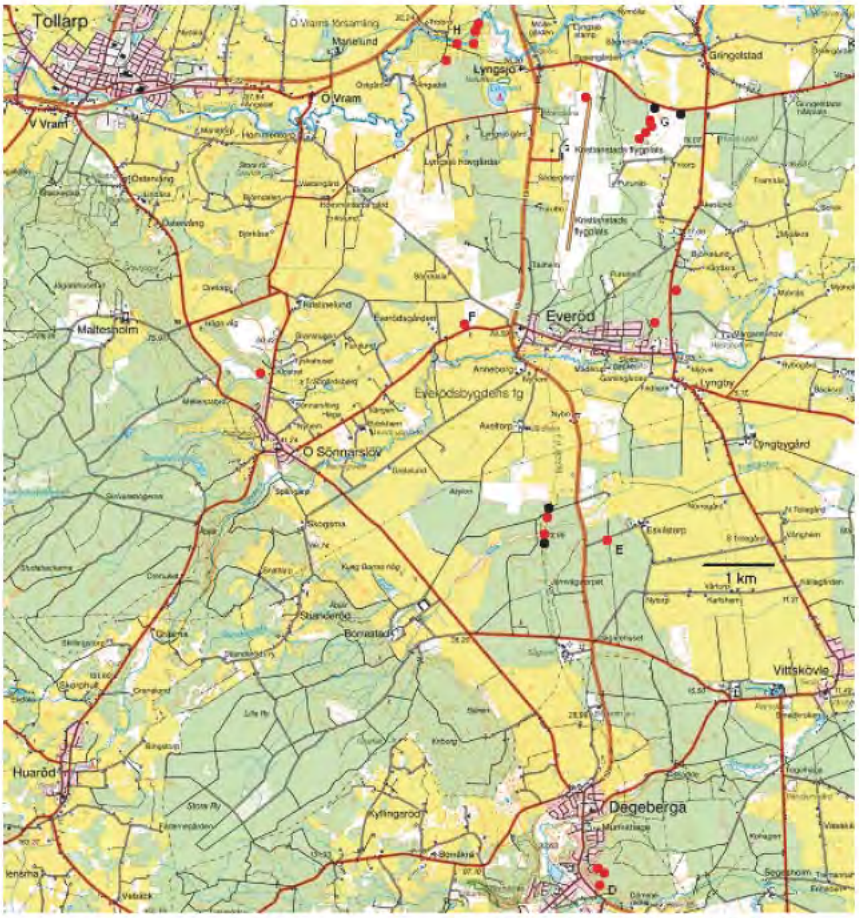
Karta 1. Luktvädd i östra delen av Kristianstad. ●= Fynd från Projekt Skånes Flora 1989–2005. ● = återfynd 2008–2009.

G. I Lyngsjö nordväst om Fritorp finns rika förekomster som är kända sedan länge. Strax intill, men i Köpinge socken, visade det sig under en exkursion med floravårdsgruppen finnas om möjligt ännu vackrare bestånd av luktvädd. Här växer luktvädd i en inhägnad försöksodling med spridda granar (”kotteodling”). Längre norrut inom samma inhägnad finns luktvädd uppgiven på 1990-talet. Dessa förekomster kunde inte återfinnas i år trots att biotopen verkar lämplig för arten.

H. Kring en stor fruktodling vid Bäcklunda i Lyngsjö fann jag under rutinventering flera lokaler för luktvädd. I år visade det sig att arten även har in rik förekomst på en ohävdad torrbacke intill Vramsån inne i äppelodlingarna.

Sammanfattning

Årets inventering av luktvädd visar, tillsammans med fjorårets, att arten ännu har livskraftiga förekomster i Kristianstad. Den har blivit återfunnen på många lokaler och har även noterats från ett flertal nya. Detta kan tyda på att luktvädd kan ha blivit förbisedd under tidigare inventeringar, vilket säkert kan bero på att den blommar sent och inte ger så mycket väsen av sig när inte de lysande blå blommorna pockar på uppmärksamhet.

Karta 2. Luktvädd i västra delen av Kristianstad. ●= Fynd från Projekt Skånes Flora 1989–2005. ● = återfynd 2008–2009.

Tabell 1. Nya lokaler för luktvädd i Kristianstad 2009.

	Lokal	Biotop	Kommentar
A	Landön	torr naturbetesmark	1 blommande stängel i liten tuva med ca 20 rosetter. Hårt betat
B	Åhus, vid infart till golfbanan	ohävdad gräsmark	10-tal blommande tuvor inom ca 3×3 m
C	Åhus, Östra golfbanan	ohävdad torräng	drygt 50 rikblommiga tuvor på inom 5×10 m + ett tätt bestånd på 1 m²
D	Degeberga V Tingsv. 73	ohävdad torrbacke	ca 20 rikblommiga tuvor inom 5×20 m
E	Vittskövle V Eskilstorp	vägren i tallskog	ca 20 spridda tuvor utmed knappt 100 m
F	500 m O Everödsgården	torr hästbetesmark	8 små plantor med mycket korta blomstänglar
G	Köpinge NV Fritorp	ohävdad sandhed	>100 rikblommiga tuvor spridda inom 3 hektar-rutor
H	Lyngsjö, Bäcklunda	ohävdad torrbacke	ca 40 tuvor inom 300 m²